

KARTA PRZEDMIOTU**I. Dane podstawowe**

Nazwa przedmiotu	Literatura ukraińska – konteksty kulturowo-społeczne
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Ukrainian literature – cultural and social contexts
Kierunek studiów	Lingwistyka stosowana
Poziom studiów (I, II, jednolite magisterskie)	Studia I stopnia
Forma studiów (stacjonarne, niestacjonarne)	stacjonarne
Dyscyplina	literaturoznawstwo
Język wykładowy	polski/ukraiński

Koordinator przedmiotu/osoba odpowiedzialna	Dr Albert Nowacki
---	-------------------

Forma zajęć (<i>katalog zamknięty ze słownika</i>)	Liczba godzin	semestr	Punkty ECTS
wykład			2+2
konwersatorium	60	III, IV	
ćwiczenia			
laboratorium			
warsztaty			
seminarium			
proseminarium			
lektorat			
praktyki			
zajęcia terenowe			
pracownia dyplomowa			
translatorium			
wizyta studyjna			

Wymagania wstępne	Brak
-------------------	------

II. Cele kształcenia dla przedmiotu

C 1: zdobycie wiedzy z zakresu historii współczesnej literatury ukraińskiej (od czasów najdawniejszych do XXI wieku);
C 2: zdobycie wiedzy na temat czołowych przedstawicieli wspomnianego okresu w literaturze ukraińskiej;
C 3: doskonalenie umiejętności interpretacji zjawisk literackich różnych kierunków i prądów literatury ukraińskiej.

III. Efekty uczenia się dla przedmiotu wraz z odniesieniem do efektów kierunkowych

Symbol	Opis efektu przedmiotowego	Odniesienie do efektu kierunkowego
WIEDZA		
W_01	Student identyfikuje i różnicuje metody analizy i interpretacji tekstów literackich w stopniu podstawowym.	K_W08
W_02	Student posiada wiedzę ogólną na temat periodyzacji literatury ukraińskiej.	K_W036
W_03	Student posiada wiedzę ogólną na temat kontekstu kulturowego i społecznego wybranych utworów literackich.	K_W07
UMIEJĘTNOŚCI		
U_01	Student samodzielnie analizuje wybrane teksty literackie w języku ukraińskim, aktualizując je w kontekście wiedzy o epoce	K_U06
U_02	Student potrafi wskazać podłoże historyczne / społeczne / kulturowe wybranego utworu	K_U06 K_U07
U_03	Student potrafi wskazać cechy wyróżniające współczesną literaturę ukraińską.	K_U06
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_01	Student uczestniczy w przygotowaniu zajęć o charakterze popularyzatorskim, jest przygotowany do kontaktu z różnymi tekstami współczesnej kultury ukraińskiej.	K_K02 K_K04
K_02	Student potrafi zaprezentować wybrany utwór współczesnej literatury ukraińskiej.	K_K04
K_03	Student bierze udział w dyskusji na temat źródeł inspiracji współczesnej literatury ukraińskiej.	K_K04

IV. Opis przedmiotu/ treści programowe

Semestr I

1. Folklor ukraiński. Gatunki twórczości ustnej. Byliny.
2. Literatura okresu Rusi Kijowskiej.
3. Literatura Renesansu (II poł. XV-koniec XVI w.).
4. Poezja łańciskojęzyczna (Sebastian Klonowic, Paweł Rusin z Krosna, Jurij Drohobycz i in.).
5. Zagadnienie baroku ukraińskiego. Symeon Połocki i wiersz sylabiczny; Łazar Baranowicz.
6. Ukraińska literatura polemiczna. Twórczość kręgu Akademii Ostrogskiej (Piotr Mohyla, Iwan Wyszeński, Herasym Smotrycki, Melecjusz Smotrycki, Hipacy Pocij).
7. Śmiech, poetyka odwrócenia, gra w Eneidzie Iwana Kotlarewskiego
8. Wpływy oświeceniowe – bajki ukraińskie (Petro Hułak-Artemowski, Jewhen Hrebinka).
9. Ukraińska powieść sentymentalna – Marusia Hryhorija Kwitki-Osnowjanenki. Walka o język.
10. Romantyzm ukraiński. Charakterystyka ogólna. Kontekst europejski.
11. Przełomowe znaczenie twórczości Tarasa Szewczenki (twórczość poety wobec historii i teraźniejszości Ukrainy; poglądy społeczno-polityczne Szewczenki; Szewczenko jako romantyk; znaczenie twórczości poety dla kultury ukraińskiej).
12. Początki ukraińskiej prozy historycznej. Twórczość Pantelejmona Kulisza. Tradycje prozy Waltera Scotta.
13. Realizm w literaturze ukraińskiej: specyfika, kontekst europejski. Główni przedstawiciele ukraińskiego realizmu i ich dzieło: Iwan Neczuj-Łewyćkyj, Panas Myrnyj.

14. Życie i twórczość Iwana Franki. Poezja I. Franki, opowiadania i powieści, dramaty, krytyka literacka. Osoba i twórczość Łesi Ukrainki. Analiza i omówienie dorobku lirycznego i dramaturgii pisarki w kontekście europejskim.

15. Początki modernizmu ukraińskiego. Najważniejsze kierunki rozwoju (symbolizm, impresjonizm, ekspresjonizm i in.).

Semestr II

1. Ukraińska proza modernistyczna przełomu wieków (Mychajło Kociubiński, Wasyl Stefanyk, Olha Kobyłańska, Łeś Martowycz, Marko Czeremszyna)

2. Ugrupowania poetyckie początku XX wieku i ich przedstawiciele.

3. Program estetyczno-filozoficzny symbolizmu (Ołeksia Slisarenko, Jakiw Sawczenko, Maksym Rylski i

in.). Poeci i poezja z kręgu „Młodej Muzy” (Petro Karmanski, Wasyl Paczowski, Bohdan Łepki).

4. Ukraińska awangarda. Poezja futurystyczna i jej przedstawiciele (Mychajł Semenko, Geo Szkurupij i

in.).

5. Literatura ukraińska w okresie kryzysu porewolucyjnego. Ugrupowania poetyckie lat 20.

6. W poszukiwaniu koncepcji rozwoju literatury ukraińskiej. Ukraińskie dyskusje literackie lat 20. XX w. Poezja i proza ukraińska lat 20. XX w. (Maksym Rylski, Pawło Tyczyna, Mykoła Zerow, Julian Szpoł, Wałerijan Poliszczuk, Wołodymyr Sosiura i in.)

7. Ukraińska literatura emigracyjna.

8. Literatura ukraińska w czas odwilży chruszczowowskiej – Pokolenie lat 60-tych (szestydesiatnyki): Lina Kostenko, Wasyl Symonenko, Iwan Dracz, Iryna Żylenko, Wasyl Stus, Ihor Kałyneć, Iwan Switłychnyj.

9. Ukraińska literatura radziecka.

10. Nowe tendencje w ukraińskiej literaturze współczesnej. Grupy poetyckie Bu-Ba-Bu, Propała Hramota, ŁuHoSad.

11. Literatura ukraińska po przemianach ustrojowych. Literatura w okresie transformacji. Twórczość Jurija Andruchowycza i Oksany Zabuzko

12. Literatura wysoka czy kicz? Fenomen literatury popularnej na Ukrainie

13. Literatura kijowskiego undergroundu (Iwan Dibrowa, Wasyl Żoładak, Łeś Poderwjański)

14. Najnowsza ukraińska literatura kobieca (Irena Karpa, Switłana Powalajewa, Dzwinka Matijas, Jewhenija Kononenko, Natalia Śniadanko).

15. Nowa proza ukraińska: Lubko Deresz, Jurij Pokalczuk, Sofija Andruchowycz). Ukraiński postmodernizm. Popularne motywy współczesnej literatury ukraińskiej (cielesność, erotyzm, syndrom postkolonialny, przemiany transformacyjne, starość i odchodzenie, resentymenty).

V. Metody realizacji i weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody dydaktyczne (lista wyboru)	Metody weryfikacji (lista wyboru)	Sposoby dokumentacji (lista wyboru)
WIEDZA			
W_01	Ćwiczenia praktyczne	Zaliczenie ustne	Protokół zaliczeniowy
W_02	Analiza tekstu	Referat	Arkusze ocen
W_03	Analiza tekstu / ćwiczenia praktyczne	Referat	Arkusze ocen
UMIĘTNOŚCI			
U_01	Analiza tekstu	Obserwacja	Arkusze ocen/protokół zaliczeniowy
U_02	Dyskusja	Obserwacja	Arkusze ocen/protokół

U_03			zaliczeniowy
KOMPETENCJE SPOŁECZNE			
K_01 K_02 K_03	Metoda projektu / metoda obserwacji uczestniczącej	Referat / prezentacja / test	Arkusze ocen/protokoły zaliczeniowy

VI. Kryteria oceny, wagi...

Ocenę niedostateczną otrzymuje student, który nie opanował materiału przewidzianego programem nauczania.

Ocena dostateczna:

(W) – Student wykazuje ogólną wiedzę na temat kultury i literatury ukraińskiej, nie jest natomiast w stanie wymienić w sposób systematyczny jej twórców, ani tytułów najważniejszych dzieł literackich.

Dostrzega związki kultury i literatury ukraińskiej z kulturą europejską, lecz nie zawsze udaje mu się podać konkretne przykłady. Stara się dobierać odpowiednie metody do analizy literackiej wybranego dzieła literackiego.

(U) – Student definiuje podstawowe nurty tematyczne literatury ukraińskiej, wymienia niektóre strategie artystyczne i tendencje stylistyczne. W ograniczonym zakresie posługuje się odpowiednią terminologią literaturoznawczą. Nie jest w stanie samodzielnie formułować wniosków na podstawie osobistej analizy utworów.

(K) – Student w ograniczonym stopniu korzysta z różnych źródeł zdobywania wiedzy. Wykonuje polecenia, ale nie angażuje się w dyskusje na temat przekazu estetycznego i etycznego literatury.

Uczestniczy w zajęciach, lecz wykazuje raczej bierną postawę.

Ocena dobra:

(W) – Student wykazuje dużą wiedzę na temat kultury i literatury ukraińskiej, wymienia w sposób systematyczny większość jej twórców oraz tytułów najważniejszych dzieł literackich. Dostrzega związki kultury i literatury ukraińskiej z kulturą europejską, i przeważnie udaje mu się podać konkretne przykłady. Z niewielką pomocą analizuje wybrane utwory literackie, umieszczając je w kontekście epoki.

Przeważnie dobiera odpowiednie metody do analizy literackiej wybranego dzieła literackiego.

(U) – Student definiuje większość nurtów tematycznych literatury ukraińskiej, wymienia strategie

artystyczne i tendencje stylistyczne. W szerokim zakresie posługuje się odpowiednią terminologią. Jest w stanie, z niewielką pomocą, samodzielnie formułować wnioski na podstawie osobistej analizy utworów.

(K) – Student w korzysta z różnych źródeł zdobywania wiedzy. Wykonuje polecenia, i często angażuje się w dyskusje na temat przekazu estetycznego i etycznego literatury. Uczestniczy w zajęciach, przejawiając swoją aktywność; pracuje w grupie, jednak nie zawsze przejawia inicjatywę.

Ocena bardzo dobra:

(W) – Student wykazuje zaawansowaną wiedzę na temat kultury i literatury ukraińskiej od czasów najważniejszych do XXI w., wymienia w sposób systematyczny jej twórców oraz tytuły najważniejszych dzieł literackich. Dostrzega związki zarówno tej dawnej, jak też współczesnej i najnowszej kultury i literatury ukraińskiej z kulturą europejską, i bezbłędnie podaje konkretne przykłady. Samodzielnie analizuje wybrane utwory literackie, umieszczając je w kontekście epoki. Samodzielnie i trafnie dobiera odpowiednie metody do analizy literackiej wybranego dzieła literackiego.

(U) – Student definiuje nurty tematyczne literatury ukraińskiej, wymienia strategie artystyczne i tendencje stylistyczne. Swobodnie posługuje się odpowiednią terminologią. Dokonuje krytycznej analizy dzieła literackiego i samodzielnie formułuje wnioski.

(K) – Student chętnie i szeroko korzysta z różnych źródeł zdobywania wiedzy. Wykonuje polecenia, i niemal zawsze angażuje się w dyskusje na temat przekazu estetycznego i etycznego literatury. Chętnie i regularnie bierze udział w zajęciach, przejawiając swoją aktywność, wykazuje ochotę do pracy grupowej.

VII. Obciążenie pracą studenta

Forma aktywności studenta	Liczba godzin
Liczba godzin kontaktowych z nauczycielem	60
Liczba godzin indywidualnej pracy studenta	75

VIII. Literatura

Literatura podstawowa
A. Korniejenko, Ukraiński modernizm. Próba periodyzacji procesu historycznoliterackiego, Kraków

1998.

- A. Matusiak, *W kręgu secesji ukraińskiej. Wybrane problemy poetyki twórczości pisarzy „Młodej Muzy”*, Wrocław 2006.
- A. Nowacki, "Myśli pod prąd". *Twórczość Mykoły Chwyłowego w kontekście ukraińskiej dyskusji literackiej lat 1925-1928*, Lublin 2013.
- A. Nowacki, 20 lat bez cenzury. *Kierunki zmian współczesnej prozy ukraińskiej*, "Teki Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych", t. VIII, Lublin 2013, s. 77-87.
- A. Nowacki, Manifesty u początków modernizmu ukraińskiego („List otwarty do pisarzy ukraińskich” Mykoły Woronego), "Slavia Orientalis" 2017, nr 3, t. LXVI, s. 481-493.
- A. Nowacki, *Odkrywanie cielesności we współczesnej literaturze ukraińskiej*, [w:] *Studia wschodniosłowiańskie. Literatura i język*, red. A. Ksenicz, M. Łuczyk, N. Bielniak, A. Urban-Podolan, Zielona Góra 2014, s. 177-184.
- A. Nowacki, *Oswoić nową rzeczywistość. Kierunki poszukiwań współczesnej literatury ukraińskiej*, [w:] *Ukraińskie transgresje XX-XXI wieku. Uwolnić przyszłość od przeszłości? Uwolnić przeszłość od przyszłości? Kultura – Historia – Polityka*, red. A. Matusiak, Wrocław – Lwów 2012, s. 228-238.
- A. Nowacki, *Ukraińskie środowisko literackie w latach 20. XX wieku*, [w:] „*Roczniki Humanistyczne*”, t. LI, z. 7, „*Słowianoznawstwo*”, Lublin 2003, ss. 91-105.
- A. Nowacki, *W poszukiwaniu miejsca Ukrainy na kulturalnej mapie Europy. Ukraińskie dyskusje literackie lat dwudziestych XX wieku*, „*Studia Europaea Gnesnensia*” 2010, nr 1-2, ss. 87-97.
- F. Nieuważny, *O poezji ukraińskiej. Od Iwana Kotlarewskiego do Liny Kostenko*, Białystok 1993.
- M. Jakóbiec, *Literatura ukraińska*, [w:] *Dzieje literatur europejskich*, red. W. Floryan, t. 3, część pierwsza, Warszawa 1989.
- R. Merzová, *Українська література від найстаріших літописів до початків модернізму*, Olomouc 2014.
- S. Kozak, *U źródeł romantyzmu i nowożytnej myśli społecznej na Ukrainie*, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk 1978.
- S. Kozak, *Ukraińscy spiskowcy i mesjaniści. Bractwo Cyryla i Metodego*, Warszawa: 1990.
- W. Mokry, *Od Iłariona do Skoworody. Antologia poezji ukraińskiej XI-XVIII w.*, Kraków 1996.
- A. Біла, *Український літературний авангард: пошуки, стильові напрямки*, Київ 2006.
- V. Саєнко, *Українська література XX ст.: діапазони творчих голосів і мистецьких відкриттів. Вибрані праці*, Львів 2016.
- Д. Антонович, *Український театр*, [w:] *Тепле, Українська культура: Лекції*, Київ 1993.
- Д. Чижевський, *Реалізм в українській літературі*, Київ 1999;
- Давня українська література. Словник-довідник*, red. П. Білоус, Київ 2015.
- Давня українська література. Хрестоматія*, Київ 1992.
- Історія української літератури (перші десятиріччя XIX століття)*, red. П. Хропко, Київ 1992
- Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини XIX століття: підручник*, red. О. Галич, Київ 2006;
- Історія української літератури XIX століття (70-90-ті роки). У двох книгах*, red. О. Гнідан, Книга 1, Київ 2002;
- Історія української літератури XIX століття, у трьох книгах*, red. М. Яценко, Київ 1995, т. 1-3.
- Історія української літератури. XX – поч. XXI ст.*, red. І. Кузьменко, т. 1-2, Київ 2013-2014.
- Історія української літературної критики та літературознавства, хрестоматія*, red. П. Федченка, Київ 1996;
- Л. Ушкалов, *Від бароко до постмодернізму*, Київ 2011.
- М. Возняк, *Історія української літератури : [у 2 кн.]*, Львів 1992.
- М. Наєнко, *Художня література України. Від міфів до модерної реальності*, Київ 2008;
- О. Ільницький, *Український футуризм 1914-1930*, Львів 2003.
- О. Чижевський, *Історія української літератури*, Тернопіль 1994.
- П. Білоус, *Історія української літератури XI-XVIII ст.*, Київ 2009.

<p>C. Козак, Український преромантизм, Warszawa 2003.</p> <p>C. Павличко, Дискурс модернізму в українській літературі, Київ 1999.</p> <p>Т. Гундорова, Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодернізм, Київ 2013.</p> <p>Т. Гундорова, Проявлення слова. Дискурсія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація, Київ 2009.</p> <p>Т. Гундорова, Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми, Київ 2013.</p> <p>Хрестоматія давньої української літератури, red. О. Білецький, Київ 1967.</p> <p>Ю. Ковалів, Історія української літератури. Кінець XIX – поч. XXI ст., т. 1-5, Київ 2013-2017.</p> <p>Ю. Пелешенко, Українська література пізнього Середньовіччя. Система жанрів. Духовні інтенції, Київ 2004</p> <p>Ю., Лавріненко Розстріляне відродження. Антологія 1917-1933, Київ 2001.</p>
Literatura uzupełniająca
<p>J.S. Bystróń, Dzieje obyczajów w dawnej Polsce. Wiek XVI-XVIII, Warszawa 1976.</p> <p>Cz. Hernas, Literatura baroku, Warszawa 1987</p> <p>Z. Kuchowicz, Człowiek barokowy, Warszawa 1992.</p> <p>П. Білоус, Жанрова система української літератури (період Київської Русі), „Слово і час” 2002, nr 2, s. 19–24.</p> <p>Д. Наливайко, Україна в рецепції західних гуманістів XV-XVI ст., [w:] Європейське відродження та українська література XIV-XVIII ст., Київ 1993, s. 3–39.</p> <p>М. Сулима, Українська драматургія XVII-XVIII ст., Київ 2005.</p> <p>Л. Ушкалов, Феномен української полемічної літератури, [w:] Tenże, Есеї про українське бароко, Київ 2006, i. 121–132.</p> <p>Kozak S., Polacy i Ukraińcy. W kręgu myśli i kultury pogranicza. Epoka romantyzmu, Warszawa 2005.</p> <p>W. Mokry, Literatura i myśl filozoficzno-religijna ukraińskiego romantyzmu. Szewczenko, Kostomarov, Szaszkiewicz, Kraków 1996;</p> <p>H. Werwes, Tam gdzie lkwę srebrne fale płyną. Z dziejów stosunków literackich polsko-ukraińskich, Warszawa 1972;</p> <p>Д. Чижевський, Історія української літератури, Нью-Йорк 1956.</p> <p>М. Возняк, Історія української літератури, Львів 1992, т. 2.</p> <p>N. Jakowenko, Historia Ukrainy, Lublin 2000.</p> <p>C. Павличко, Дискурс модернізму в українській літературі, Київ 1997.</p> <p>П. Приходько, Шевченко й український романтизм, Київ 1963.</p> <p>М. Скринник, Наративні практики української ідентичності: доба Романтизму, Львів 2007.</p> <p>Г. Грабович, Шевченко як міфотворець: Семантика символів у творчості поета, Київ 1991.</p> <p>Г. Грабович, Шевченко, якого не знаємо (З проблематики символічної автобіографії та сучасної рецепції поета), Київ 2000.</p> <p>О. Забужко, Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу, Київ 1997.</p> <p>Збірки творів українських письменників у серії „Бібліотека української літератури”.</p> <p>J. Hrycak, Historia Ukrainy (1772-1999). Narodziny nowoczesnego narodu, Lublin 2000.</p>